

Aşık Davut Sularî'nin Doğumunun 100. Yılı

KUREYŞAN OCAĞI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ SEMPOZYUMU

30-31 Ekim 2025

30 Ekim 2025

09.30

**EBYÜ Prof. Dr. Erdoğan BÜYÜKKASAP
Kongre ve Kültür Merkezi**

**KUREYŞAN OCAĞI VE ÂŞIK DAVUT
SULARÎ SEMPOZYUMU BİLDİRİ
KİTAPÇIĞI**

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Doç. Dr. Yusuf BABÜR

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif AYVAZ

İÇİNDEKİLER

DÜZENLEME KURULU	7
BİLİM VE HAKEM KURULU	8
KUREYŞAN OCAĞI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ SEMPOZYUM PROGRAMI VE OTURUMLAR	10
AÇIŞ KONUŞMALARİ	23
Hamza AYDOĞDU.....	23
Esmâ ERSİN.....	25
Akın LEVENT.....	26
Erol PARLAK	27
Öznur AĞBABA	34
Necdet TOZLU.....	35

BİLDİRİ METİNLERİ

DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE HZ. ALİ.....	37
The Representation of Imam Ali in the Poetry of Davut Sularî Ayşe YÜCEL ÇETİN	
1944 ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI TUNCELİ DERLEMELERİNDE KUREYŞAN OCAĞI VE DAVUT SULARÎ İZLERİ.....	44
Traces of Kureyşan Ocağı and Davut Sularî in the 1944 Ankara State Conservatory Tunceli Compilation Cenk GÜRAY, M. Alişan BUDAK	
KÖKEN, İNANÇ VE NEFES ARASINDA: KUREYŞAN OCAĞI'NIN TARİHSEL MİRASI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN MÜZİKAL KİMLİĞİ	49
The Historical Legacy Of the Kureyşan Ocak and The Musical Identity of Âşık Davut Sularî Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ, Dr. Arif GÜZEL	
ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN HAYATINA İLİŞKİN BAZI TESPİTLER VE ŞİİRLERİNDE GURBET TEMASI	61
Some Observations on the Life of Âşık Davut Sularî and the Theme of Abortion in His Poems Necdet TOZLU	
DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE EHLİBEYT SEVGİSİ.....	68
The Love for the Ehlibeyit in the Poems of Davut Sularî Recep TEK	
ÂŞIK TARZI MÜZİK GELENEĞİ VE ALEVİ İNANÇ MÜZİĞİ KESİŞİMİNDE BİR DEDE-SANATÇI MOTİFİ: ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN SES VE SAZ İCRASINDA GELENEK, KİMLİK, BİREYSELLİK VE MÜZİKAL TAVIR	76

A Motif of a Dede-Artist at the Intersection of the Tradition of Âşık Music and Alevi Religious Music:
Tradition, Identity, Individuality, and Musical Attitude in the Voice and Instrumental Performance of Âşık
Davut Sularî
Sertan DEMİR

ÂŞIK DAVUT SULARÎ'DE ÖZ-BİLİNÇ ALANI: KENDİNİ BİLMEK..... 89
The Field Of Self-Consciousness In Ashik Davut Sularî: Knowing Yourself
Vefa TAŞDELEN

DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRİNDE BELDE BELDE TÜRKİYE 99
Step by Step Turkey in Davut Sularî's Poetry
Atiye NAZLI

ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ESKİ TÜRKÇE SÖZCÜKLER 117
Old Turkish Words in The Poems of Minstrel Davut Sularî
Mehmet Cihat ÜSTÜN

KOŞMA, SEMAİ, MÂNİ VE TÜRKÜLERİNDE DAVUT SULARÎ'NİN “KENDİLİK” ALGISI 125
Self-Perception in Davut Sularî's Koşma, Semai, Mâni, and Türkü's
Tuğba AKKOYUN

ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN ŞAHSİYETİ VE KUREYŞAN OCAĞI 133
The Personality of Âşık Davut Sularî and the Kureyşan Ocak
Yavuz UYSAL

DAVUT SULARÎ DEYİŞLERİNDE SİMGE, ANLAM VE MÜZİKAL YAPI İLİŞKİSİ 140
The Relationship Between Symbol, Meaning, and Musical Structure in Davut Sularî's (Mystical Poem/Song)
Aziz ERDOĞAN

DAVUT SULARÎ'NİN TÜRKÜLERİNDE YEREL AĞIZ ÖZELLİKLERİ 157
Local Dialect Features in Davut Sularî's Folk Songs
Ebru SİLAHŞOR ÖZTÜRK

ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNE ÇEVRECİ BİR BAKIŞ DENEMESİ 172
An Attempt at an Ecological Reading of Ashik Davut Sularî's Poetry
Hasan Ali DİKEN

+AŞKLA, ACIYLA, İNANÇLA YOĞRULAN BİR SES OLARAK DAVUT SULARÎ'NİN
DEYİŞLERİNDE HALKBİLİMSEL TEMALAR 198
Folkloric Themes in the Deyiş of Davut Sularî as a Voice Shaped by Love, Pain, and Faith
Merve Nur SEZGİN, Tuğba TATLI

ÂŞIK DAVUT SULARÎ'DE ALLAH TASAVVURU	206
The Conception of God In Ashik Davut Sularî	
İhsan ÜNLÜ	
HA WAYÎRO: DAVUT SULÂRÎ'NİN AKTARDIĞI MÜZİKAL VE İNANÇSAL KODLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME	218
Ha Wayiro: An Analysis Of The Musical And Spiritual Codes Conveyed By Davut Sularî	
M. Alişan BUDAK, Cenk GÜRAY	
ALEVÎ-BEKTAŞİ EDEBİYATINDA OZAN VE OCAK İLİŞKİSİ: ÂŞIK DAVUT SULARÎ VE KUREYŞAN OCAĞI ÖRNEĞİ.....	227
The Relationship Between the Minstrel and the Religious Lineage in Alevi-Bektashi Literature: The Case of Âşık Davut Sularî and the Kureyşan Lineage	
Uğur FIRAT	
ÂŞIK KUL SEMÂÎ'NİN EVİNDE DAVUT SULARÎ İLE BİR ANI	233
A Memory with Davut Sularî at Ashik Kul Semai's Home	
Mehmet YARDIMCI	
TÜRKİYE'DE DAVUT SULARÎ HAKKINDA HAZIRLANAN TEZLER: BİR İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI	243
Theses About Davut Sularî In Turkey: A Content Analysis Study	
İsmail Sefa BİTİRMİŞ	
ÂŞIK DAVUT SULARÎ'Yİ BİR RÖNESANS İNSANI OLARAK DÜŞÜNMEK	251
Thinking of Âşık Davut Sularî as a Renaissance Person	
Can ASLAN	
ALMANYA'DA KUREYŞAN OCAĞI'NIN TEMSİLCİLERİ: BİELEFELD* ÖRNEĞİ	257
Representatives of the Kureyşan Ocağı in Germany: The Case of Bielefeld	
Kanber DEMİR	
KUREYŞAN OCAĞI'NDA MENKİBEVİ MOTİFLER	266
Legendary Motifs In The Qurayshan Alevi Community	
Mehmet GÜR	
TÜRK DÜNYASINDA OZANIN MİSYONU	273
The Mission of The Bard in The Turkic World	
İrfan GÜRDAL	
KUREYŞAN OCAĞININ KÖKENİ VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ	277
The Origin of the Kureyşan Lineage and Âşık Davut Sularî	
Nuri DERİN	

ÂŞIK DAVUT SULARÎ’NİN İCRA ETTİĞİ BİR CEMDE SÖYLEDİĞİ ESERLERLE İLGİLİ BİLGİLER VE NOTALARI	286
Information and Notes About the Works Said By Âşık Davut Sularî in a Cem Performed Süleyman YILDIZ	
SEYYİD KUREYŞ, KUREYŞAN OCAĞI VE HAKKINDA YANLIŞ BİLİNENLER	306
Sayyid Quraysh, the Qurayshan Tribe, and Misconceptions About Them Süleyman YILDIZ	
SEMPOZYUMA DAİR BİRKAÇ SÖZ	319
Alemdar YALÇIN	
FOTOĞRAFLAR	321

DÜZENLEME KURULU

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

PROF. DR. NECDET TOZLU

(EBYÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü)

ONUR KURULU

DOÇ. DR. HAMZA AYDOĞDU

(Erzincan Valisi)

PROF.DR. AKIN LEVENT

(Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörü)

ESMA ERSİN

(Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanı)

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

MEHMET EMRE CANPOLAT
PROF. DR. ADEM BAŞIBÜYÜK
HASAN ALİ UZUN
İBRAHİM ÇELEBİ
PROF. DR. OĞUZHAN YILMAZ
DOÇ. DR. YUSUF BABÜR

ERZİNCAN VALİ YARDIMCISI
EBYÜ REKTÖR YARDIMCISI
ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKANLIĞI
ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKANLIĞI
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

SEKRETARYA

DR. ÖĞR. ÜYESİ MERVE N. SEZGİN
ÖĞR. GÖR. DR. M. AKİF AYVAZ
ÖĞR. GÖR. SERKAN ŞAHİN
MERYEM ÖZKAMÇI
TUĞÇE DÜZEN
NEŞE PAĞIR
GÖKAY YÜREKLİ

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKANLIĞI
ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKANLIĞI
ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKANLIĞI
ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKANLIĞI

BİLİM VE HAKEM KURULU

PROF. DR. ARMAĞAN COŞKUN	İSTANBUL DEVLET KONSERVATUVARI
PROF. DR. ATTİLA ÖZDEK	KONYA NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. AYHAN EROL	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. AYTEN KAPLAN	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. CENK GÜRAY	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. ERDEM ÖZDEMİR	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ DEVLET KONSERVATUVARI
PROF. DR. EROL PARLAK	İTÜ TÜRK MÜSİKİSİ DEVLET KONSERVATUVARI
PROF. DR. ERSEN VARLI	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ DEVLET KONSERVATUVARI
PROF. DR. ERTUĞ CAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. FEYZAN GÖHER	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TÜRK MÜSİKİSİ
PROF. DR. M. ABDULLAH ARSLAN	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. MUHSİN MACİT	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. NECDET TOZLU	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. OĞUZHAN YILMAZ	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. SERTAN DEMİR	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ DEVLET KONSERVATUVARI
PROF. DR. TÜRKER EROĞLU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. ZEKERİYA KARADAVUT	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DOÇ. DR. AZİZ ALTI	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
DOÇ. DR. DAİMİ CENGİZ	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
DOÇ. DR. DENİZ GÜNEŞ	İTÜ TÜRK MÜSİKİSİ DEVLET KONSERVATUVARI
DOÇ. DR. MAHİR MAK	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ DEVLET KONSERVATUVARI
DOÇ. DR. MEHMET SÖYLEMEZ	MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
DOÇ. DR. TUĞBA AKKOYUN	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
DOÇ. DR. YAVUZ UYSAL	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
DOÇ. DR. YUSUF BABÜR	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İRFAN GÜRDAL	TÜRK DÜNYASI MÜZİK TOPLULUĞU BAŞKANI
NECDET KURT	THM UZMANI

KUREYŞAN OCAĞI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ SEMPOZYUMU BİLDİRİ KİTAPÇIĞI

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Doç. Dr. Yusuf BABÜR

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif AYVAZ

**KUREYŞAN OCAĞI VE ÂŞIK
DAVUT SULARÎ**

**SEMPOZYUM
PROGRAMI
VE
OTURUMLAR**

**30-31 EKİM 2025
ERZİNCAN**

30 EKİM 2025 PERŞEMBE

Yer: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap Kongre ve Kültür Merkezi

Açış Programı

Saat: 09.30-11.00 – Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap Kongre ve Kültür Merkezi - Saygı Duruşu, İstiklal Marşı, Açış ve Protokol Konuşmaları:
(ÂŞIK DAVUT SULARÎ SALONU)

- Prof. Dr. Necdet TOZLU (Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü)
Prof. Dr. Erol PARLAK (Emekli Öğretim Üyesi)
- Prof. Dr. Akın LEVENT (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörü)
- Esmâ ERSİN (Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanı)
- Bekir AKSUN (Erzincan Belediye Başkanı)
- Doç. Dr. Hamza AYDOĞDU (Erzincan Valisi)

Saat: 10.50-11.00 -

Erzincan Tanıtım Filmi

Saat: 11.00-12.00 – Müzik Dinletisi – Davut Sularî Türküleri Konseri:

- Prof. Dr. Armağan COŞKUN
- Doç. Dr. Deniz GÜNEŞ
- Öznur SULARÎ
- Ertekin ŞİKAR

Öğle Yemeği

12.00-13.30: EBYÜ Sosyal Tesisleri

Oturumlar

14.00-18.00: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap Kongre ve Kültür Merkezi

Akşam Yemeği

18.00-20.00: Konaklanan Otellerde Yenecektir.

Halk Konseri

20.00-22.00: Halk Konseri – Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap Kongre ve Kültür Merkezi (ÂŞIK DAVUT SULARÎ SALONU)

Birinci Bölüm

Prof. Dr. Erol PARLAK

İkinci Bölüm

Prof. Dr. Erdem ÖZDEMİR
Prof. Dr. Cenk GÜRAY & M. Alişan BUDAK
Prof. Dr. Sertan DEMİR
Prof. Dr. Armağan COŞKUN & Doç. Dr. Deniz GÜNEŞ
Prof. Dr. Attila ÖZDEK & Dr. Özgür PEKER & Dr. Görkem KAYA
İrfan GÜRDAL
Necdet KURT

31 EKİM 2025 CUMA

Yer: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap Kongre ve Kültür Merkezi

Oturumlar

09.00-12.00: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap Kongre ve Kültür Merkezi

Öğle Yemeği

12.30-13.30: EBYÜ Sosyal Tesisleri

Şehir Gezisi

13.30-19.30: Erzincan Gezisi

Ergan Dağı
Girlevik Şelalesi
Ekşisu Mesire Alanı

(Gezi Programına Katılım, İsteğe Bağlıdır)

Konaklama

20.00 ve Devamı: Misafirlerin Konaklama Mekânlarına Geçiş

30 EKİM 2025

	BİRİNCİ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	30 Ekim 2025 Perşembe / 14.00 – 15.00	
<i>Salon</i>	ÂŞIK DAİMÎ SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Oğuzhan YILMAZ	
14.00-14.15	DOÇ. DR. ATİYE NAZLI	DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRİNDE BELDE BELDE TÜRKİYE
14.15-14.30	DOÇ. DR. MEHMET SÖYLEMEZ & DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞEGÜL DİNÇ	KÜLTÜREL BELLEĞİN AKTARIMI BAĞLAMINDA ÂŞIK DAVUT SULARÎ
14.30-14.45	DOÇ. DR. OĞUZ DOĞAN	DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE ALEVÎ-BEKTAŞÎ İNANCINA İLİŞKİN BELLEK TEMSİLLERİ
14.45-15.00	DOÇ. DR. DAİMÎ CENGİZ	İCRA ETTİKLERİ KADİM İTİKADÎ PERDELER ÜZERİNDEN KUREYŞAN (KHURESU) OCAĞI VE SEYİT ŞAİRİ DAVUT SULARÎ

	İKİNCİ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	30 Ekim 2025 Perşembe / 14.00 – 15.00	
<i>Salon</i>	KURERYŞAN OCAĞI SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Attila ÖZDEK	
14.00-14.15	PROF. DR. NECDET TOZLU	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN HAYATINA İLİŞKİN BAZI TESPİTLER VE ŞİİRLERİNDE GURBET TEMASI
14.15-14.30	PROF. DR. AYŞE YÜCEL ÇETİN	DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE HZ. ALİ
14.30-14.45	PROF. DR. VEFA TAŞDELEN	HALK BİLGELİĞİNDE KENDİNİ BİLMEK ÂŞIK DAVUT SULARÎ ÖRNEĞİ
14.45-15.00	DR. YAŞAR KALAFAT	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN YAŞAM VE ŞİİRLERİNDE SADAKAT VE VEFA

	ÜÇÜNCÜ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	30 Ekim 2025 Perşembe / 14.00 – 15.00	
<i>Salon</i>	TURAN ENGİN SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Recep TEK	
14.00-14.15	PROF. DR. KENAN ZİYA TAŞ & DR. ARİF GÜZEL	KÖKEN İNANÇ VE NEFES ARASINDA KUREYŞAN OCAĞI'NIN TARİHSEL MİRASI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN MÜZİKAL KİMLİĞİ
14.15-14.30	SÜLEYMAN YILDIZ	SEYYİD KUREYŞ VE KUREYŞAN OCAĞI HAKKINDA YANLIŞ BİLİNENLER
14.30-14.45	ÖĞR. GÖR. UĞUR FIRAT	ALEVÎ-BEKTAŞÎ EDEBİYATINDA OZAN VE OCAK İLİŞKİSİ ÂŞIK DAVUT SULARÎ VE KUREYŞAN OCAĞI ÖRNEĞİ

14.45-15.00	KANBER DEMİR	ALMANYA'DA KUREYŞAN OCAĞININ TEMSİLCİLERİ BİELEFELD ÖRNEĞİ

ARA (15.00-15.30)

	DÖRDÜNCÜ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	30 Ekim Perşembe / 15.30 – 16.30	
<i>Salon</i>	ÂŞIK DAİMÎ SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Vefa TAŞDELEN	
15.30-15.45	DR. İHSAN ÜNLÜ	ÂŞIK DAVUT SULARİ'DE ALLAH TASAVVURU
15.45-16.00	ÖĞR. GÖR. DR. MURAT SİVRİ	DAVUT SULARİ ŞİİRLERİNDE İNSAN-I KÂMİL OLMANIN YOLLARI
16.00-16.15	DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞEGÜL DİNÇ	ERZİNCAN DOĞU HAVZASI (ÇAYIRLI-TERCAN) ALEVİ MİSTİK DEYİŞ VE NEFES GELENEĞİNDE DAVUT SULARİ REPERTUVARI
16.15-16.30	HÜNKAR UĞURLU	DAVUT SULARİ'DE KUR'ÂN ANLAYIŞI VE DEYİŞLERİNDE İLÂHÎ BİLGELİK

	BEŞİNCİ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	30 Ekim Perşembe / 15.30 – 16.30	
<i>Salon</i>	KURERYŞAN OCAĞI SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Alemdar M. YALÇIN	
15.30-15.45	ÖĞR. GÖR. DR. MEHMET AKİF AYVAZ	ÂŞIK DAVUT SULARİ'NİN SÖZ VARLIĞINDA FARŞÇA ETKİSİ
15.45-16.00	DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU SİLAHŞOR ÖZTÜRK	DAVUT SULARİ'NİN TÜRKÜLERİNDE YEREL AĞIZ ÖZELLİKLERİ
16.00-16.15	DOÇ. DR. MEHMET CİHAT ÜSTÜN	ÂŞIK DAVUT SULARİ'NİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ESKİ TÜRKÇE SÖZCÜKLER
16.15-16.30	DOÇ. DR. SERTAN ALİBEKİROĞLU	ÂŞIK DAVUT SULARİ'NİN DİLİNDE ERZİNCAN AĞZI

	ALTINCI OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	30 Ekim Perşembe / 15.30 – 16.30	
<i>Salon</i>	TURAN ENGİN SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Ayşe YÜCEL ÇETİN	
15.30-15.45	DOÇ. DR. GÜLDA ÇETİNDAG SÜME	GELENEĞİN GÜÇLÜ SESİ ÂŞIK DAVUT SULARİ
15.45-16.00	DOÇ. DR. YUSUF BABÜR	SÖZÜN VE SAZIN KARDEŞLİĞİ: ÂŞIK DAVUT SULARİ VE ÂŞIK REYHANİ'NİN DOSTLUK HİKÂYESİ
16.00-16.15	PROF. DR. RECEP TEK	DAVUT SULARİ'NİN ŞİİRLERİNDE EHL-İ BEYT SEVGİSİ

16.15-16.30	DR. ÖĞR. ÜYESİ ZÜHRE AYVAZ	KÜLTÜREL BELLEĞİN ŞİİRLE YENİDEN ÜRETİMİ ÂŞIK DAVUT SULARI'NIN DEYİŞLERİNDE ALEVİ KİMLİĞİNİN İNŞASI

ARA (16.30-16.45)

	YEDİNCİ OTURUM	
Tarih / Saat	30 Ekim Perşembe / 16.45 – 17.30	
Salon	ÂŞIK DAİMÎ SALONU	
Oturum Başkanı	Prof. Dr. Cenk GÜRAY	
16.45-17.00	ÖĞR. GÖR. M. ALİŞAN BUDAK & PROF. DR. CENK GÜRAY	HA WAYİRO DAVUT SULARI'NIN AKTARDIĞI MÜZİKAL VE İNANÇSAL KODLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME
17.00-17.15	PROF. DR. CENK GÜRAY & ÖĞR. GÖR. M. ALİŞAN BUDAK	1937 ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI ERZİNCAN-ERZURUM DERLEMELERİNDE KUREYŞAN OCAĞI VE DAVUT SULARI İZLERİ
17.15-17.30	DR. ÖĞR. ÜYESİ AZİZ ERDOĞAN	DAVUT SULARI DEYİŞLERİNDE SİMGE ANLAM VE MÜZİKAL YAPI İLİŞKİSİ

	SEKİZİNCİ OTURUM	
Tarih / Saat	30 Ekim Perşembe / 16.45 – 17.30	
Salon	KURERYŞAN OCAĞI SALONU	
Oturum Başkanı	Prof. Dr. Necdet TOZLU	
16.45-17.00	MEHMET GÜR	KUREYŞAN OCAĞINDA MENKİBEVİ MOTİFLER
17.00-17.15	DOÇ. DR. YAVUZ UYSAL	ÂŞIK DAVUT SULARI'NIN ŞAHSİYETİ VE KUREYŞAN OCAĞI
17.15-17.30	PROF. DR. ALEMDAR M. YALÇIN	KOREŞAN AŞİRETİ VE OCAĞI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

	DOKUZUNCU OTURUM	
Tarih / Saat	30 Ekim Perşembe / 16.45 – 17.30	
Salon	TURAN ENGİN SALONU	
Oturum Başkanı	Prof. Dr. Armağan COŞKUN	
16.45-17.00	PROF. DR. SERTAN DEMİR	ÂŞIK TARZI MÜZİK GELENEĞİ VE ALEVİ İNANÇ MÜZİĞİ KESİŞİMİNDE BİR DEDE-SANATÇI MOTİFİ: ÂŞIK DAVUT

		SULARÎ'NİN SES VE SAZ İCRASINDA GELENEK, KİMLİK, BİREYSELLİK VE MÜZİKAL TAVIR
17.00-17.15	PROF. DR. ATTİLA ÖZDEK, ÖĞR. GÖR. DR. ÖZGÜR PEKER ARŞ. GÖR. DR. GÖRKEM KAYA	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN SAZ ÇALMA PRATİKLERİNDE YER ALAN KARAKTERİSTİK ÖGELER
17.15-17.30	PROF. DR. ERDEM ÖZDEMİR	ALEVİ MÜZİK VE SÖZ VARLIĞININ ÂŞIKLIK UYGULAMALARI İÇERİSİNDEKİ TEMSİLİ VE DAVUT SULARÎ

31 EKİM CUMA

	BİRİNCİ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	31 Ekim Cuma / 09.00 – 10.00	
<i>Salon</i>	ÂŞIK DAİMÎ SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Erdem ÖZDEMİR	
09.00-09.15	DOÇ. DR. SÜLEYMAN FİDAN	20. YÜZYILDA ALEVİ MÜZİĞİNİN KAMUSALLAŞMASINDA KAYITLI MÜZİK SEKTÖRÜNÜN ETKİSİ VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN MÜZİK ENDÜSTRİSİNDEKİ KONUMU
09.15-09.30	DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜSEYİN KARA	KAYITLI MÜZİK SEKTÖRÜNDEKİ ÂŞIK DAVUT SULARÎ ESERLERİNİN YENİDEN YORUMLARINA DAİR BİR İNCELEME
09.30-09.45	ARŞ. GÖR. METEHAN METE	DAVUT SULARÎ'NİN ESERLERİNDE SÜRMELİ TAVRININ KULLANIMINA YÖNELİK BİR İNCELEME
09.45-10.00	BURHAN SATUN	DAVUT SULARÎ'NİN ZAZACA (KIRMANCKİ) ESERLERİNİ DİL, BELLEK VE MÜZİK BAĞLAMINDA OKUMAK

	İKİNCİ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	31 Ekim Cuma / 09.00 – 10.00	
<i>Salon</i>	KURERYŞAN OCAĞI SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ	
09.00-09.15	DOÇ. DR. TUĞBA AKKOYUN	KOŞMA, SEMAİ, MÂNİ VE TÜRKÜLERİNDE DAVUT SULARÎ'NİN “KENDİLİK” ALGISI
09.15-09.30	DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ALİ DİKEN	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNE ÇEVRECİ BİR BAKIŞ DENEMESİ
09.30-09.45	DR. ÖĞR. ÜYESİ MERVE NUR SEZGİN & TUĞBA TATLI	AŞKLA ACIYLA İNANÇLA YOĞRULAN BİR SES OLARAK DAVUT SULARÎ'NİN DEYİŞLERİNDE HALKBİLİMSEL TEMALAR
09.45-10.00	DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ KOÇ	TUNCELİ'DE KUREYŞAN OCAĞI EVLATLARININ YERLEŞİM YERLERİNİN TOPONİMİSİ

	ÜÇÜNCÜ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	31 Ekim Cuma / 09.00 – 10.00	
<i>Salon</i>	TURAN ENGİN SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Prof. Dr. Sertan DEMİR	
10.30-10.45	PROF. DR. ARMAĞAN COŞKUN & DOÇ. DR. DENİZ GÜNEŞ	DAVUT SULARI TÜRKÜLERİNDE ÖZEL BİR ÇERÇEVE
10.45-11.00	NECDET KURT	ÂŞIK DAVUT SULARI 'NİN BİLİNMEYEN BEŞ ESERİ VE SULARI'DE ÇEŞİTLEME EZGİ ÜRETİMİ
11.00-11.15	DOÇ. DR. RESUL BAĞI	MÜZİĞE ADANMIŞ HAYATIYLA, İRTİCALI, GEZGİN, İLKELİ BİR ALEVİ DEDESİ ÂŞIK DAVUT SULARI

ARA (10.00-10.30)

	DÖRDÜNCÜ OTURUM	
<i>Tarih / Saat</i>	31 Ekim Cuma / 10.30 – 11.30	
<i>Salon</i>	ÂŞIK DAİMÎ SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Doç. Dr. Yavuz UYSAL	
10.30-10.45	MEHMET YARDIMCI	TURHAL'DA DAVUT SULARI VE KUL SEMAİ İLE BİR ANI
10.45-11.00	ÖZNUR AĞBABA (SULARI)	DEDEMİN İZİNDE: DAVUT SULARI'NİN BATINI YÖNÜNE TANIKLIK
11.00-11.15	NURİ DERİN	ÂŞIK DAVUT SULARI'DE GÖRDÜKLERİM & ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇERİSİNDE ÂŞIK DAVUT SULARI'NİN YERİ VE ÂŞIK DAVUT SULARI'DE DOĞAÇLAMA (İRTİCAL)
11.15-11.30	SÜLEYMAN YILDIZ	ÂŞIK DAVUT SULARI'NİN İCRA ETTİĞİ BİR CEMDE SÖYLEDİĞİ ESERLERLE İLGİLİ BİLGİLER VE NOTALARI

BEŞİNCİ OTURUM

<i>Tarih / Saat</i>	31 Ekim Cuma / 10.30 – 11.30	
<i>Salon</i>	KURERYŞAN OCAĞI SALONU	
<i>Oturum Başkanı</i>	Doç. Dr. Tuğba AKKOYUN	
10.30-10.45	ARŞ. GÖR. İSMAİL SEFA BİTİRMİŞ	TÜRKİYE'DE DAVUT SULARI HAKKINDA HAZIRLANAN TEZLER BİR İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI
10.45-11.00	CAN ASLAN	ÂŞIK DAVUT SULARI'YI BİR RÖNESANS İNSANI OLARAK DÜŞÜNMEK
11.00-11.15	İRFAN GÜRDAL	TÜRK DÜNYASINDA OZANIN MİSYONU

DEĞERLENDİRME OTURUMU (ÂŞIK DAVUT SULARÎ SALONU)

31 Ekim Cuma / 11.30 – 12.00

PROF. DR. ALEMDAR M. YALÇIN (Oturum Başkanı)

PROF. DR. ARMAĞAN COŞKUN

PROF. DR. AYŞE YÜCEL ÇETİN

PROF. DR. ATTİLA ÖZDEK

PROF. DR. VEFA TAŞDELEN

SEMPOZYUM KATILIMCI LİSTESİ

PROF. DR. EROL PARLAK	AÇIŞ KONUŞMASI
PROF. DR. ALEMDAR M. YALÇIN	KOREŞAN AŞİRETİ VE OCAĞI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR
PROF. DR. ARMAĞAN COŞKUN DOÇ. DR. DENİZ GÜNEŞ	DAVUT SULARÎ TÜRKÜLERİNDE ÖZEL BİR ÇERÇEVE
PROF. DR. ATTİLA ÖZDEK ÖĞR. GÖR. DR. ÖZGÜR PEKER ARŞ. GÖR. DR. GÖRKEM KAYA	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN SAZ ÇALMA PRATİKLERİNDE YER ALAN KARAKTERİSTİK ÖGELER
PROF. DR. AYŞE YÜCEL ÇETİN	DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE HZ. ALİ
PROF. DR. CENK GÜRAY ÖĞR. GÖR. M. ALIŞAN BUDAK	1937 ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI ERZİNCAN-ERZURUM DERLEMELERİNDE KUREYŞAN OCAĞI VE DAVUT SULARÎ İZLERİ
PROF. DR. ERDEM ÖZDEMİR	ALEVİ MÜZİK VE SÖZ VARLIĞININ ÂŞIKLIK UYGULAMALARI İÇERİSİNDEKİ TEMSİLİ VE DAVUT SULARÎ
PROF. DR. KENAN ZİYA TAŞ DR. ARİF GÜZEL	KÖKEN İNANÇ VE NEFES ARASINDA KUREYŞAN OCAĞI'NIN TARİHSEL MİRASI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN MÜZİKAL KİMLİĞİ
PROF. DR. NECDET TOZLU	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN HAYATINA İLİŞKİN BAZI TESPİTLER VE ŞİİRLERİNDE GURBET TEMASI
PROF. DR. RECEP TEK	DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE EHL-İ BEYT SEVGİSİ
PROF. DR. SERTAN DEMİR	ÂŞIK TARZI MÜZİK GELENEĞİ VE ALEVİ İNANÇ MÜZİĞİ KESİŞİMİNDE BİR DEDE-SANATÇI MOTİFİ: ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN SES VE SAZ İCRASINDA GELENEK, KİMLİK, BİREYSELLİK VE MÜZİKAL TAVIR
PROF. DR. VEFA TAŞDELEN	HALK BİLGELİĞİNDE KENDİNİ BİLMEK ÂŞIK DAVUT SULARÎ ÖRNEĞİ
DOÇ. DR. ATİYE NAZLI	DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRİNDE BELDE BELDE TÜRKİYE
DOÇ. DR. DAİMİ CENGİZ	İCRA ETTİKLERİ KADİM İTİKADİ PERDELER ÜZERİNDEN KUREYŞAN(KHURESU) OCAĞI VE SEYİT ŞAİRİ DAVUT SULARÎ
DOÇ. DR. GÜLDA ÇETİNDAG SÜME	GELENEĞİN GÜÇLÜ SESİ ÂŞIK DAVUT SULARÎ
DOÇ. DR. MEHMET CİHAT ÜSTÜN	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ESKİ TÜRKÇE SÖZCÜKLER

DOÇ. DR. MEHMET SÖYLEMEZ – DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞEGÜL DİNÇ	KÜLTÜREL BELLEĞİN AKTARIMI BAĞLAMINDA ÂŞIK DAVUT SULARİ
DOÇ. DR. OĞUZ DOĞAN	DAVUT SULARİ’NİN ŞİİRLERİNDE ALEVİ-BEKTAŞİ İNANCINA İLİŞKİN BELLEK TEMSİLLERİ
DOÇ. DR. RESUL BAĞI	MÜZİĞE ADANMIŞ HAYATIYLA, İRTİCALİ, GEZGİN, İLKELİ BİR ALEVİ DEDESİ ÂŞIK DAVUT SULARİ
DOÇ. DR. SERTAN ALİBEKİROĞLU	ÂŞIK DAVUT SULARİ’NİN DİLİNDE ERZİNCAN AĞZI
DOÇ. DR. SÜLEYMAN FİDAN	20 YÜZYILDA ALEVİ MÜZİĞİNİN KAMUSALLAŞMASINDA KAYITLI MÜZİK SEKTÖRÜNÜN SEKTÖRÜNÜN ETKİSİ VE ÂŞIK DAVUT SULARİ’NİN MÜZİK ENDÜSTRİSİNDEKİ KONUMU
DOÇ. DR. TUĞBA AKKOYUN	KOŞMA, SEMAİ, MÂNİ VE TÜRKÜLERİNDE DAVUT SULARİ’NİN “KENDİLİK” ALGISI
DOÇ. DR. YAVUZ UYSAL	ÂŞIK DAVUT SULARİ’NİN ŞAHSİYETİ VE KUREYŞAN OCAĞI
DOÇ. DR. YUSUF BABÜR	SÖZÜN VE SAZIN KARDEŞLİĞİ: ÂŞIK DAVUT SULARİ VE ÂŞIK REYHANİ’NİN DOSTLUK HİKÂYESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ KOÇ	TUNCELİ’DE KUREYŞAN OCAĞI EVLATLARININ YERLEŞİM YERLERİNİN TOPONİMİSİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞEGÜL DİNÇ	ERZİNCAN DOĞU HAVZASI (ÇAYIRLI-TERCAN) ALEVİ MİSTİK DEYİŞ VE NEFES GELENEĞİNDE DAVUT SULARİ REPERTUVARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ AZİZ ERDOĞAN	DAVUT SULARİ DEYİŞLERİNDE SİMGE ANLAM VE MÜZİKAL YAPI İLİŞKİSİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU SİLAHŞOR ÖZTÜRK	DAVUT SULARİ’NİN TÜRKÜLERİNDE YEREL AĞIZ ÖZELLİKLERİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ALİ DİKEN	ÂŞIK DAVUT SULARİ’NİN ŞİİRLERİNE ÇEVRECİ BİR BAKIŞ DENEMESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜSEYİN KARA	KAYITLI MÜZİK SEKTÖRÜNDEKİ ÂŞIK DAVUT SULARİ ESERLERİNİN YENİDEN YORUMLARINA DAİR BİR İNCELEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ MERVENUR SEZGİN – LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ TUĞBA TATLI	AŞKLA ACIYLA İNANÇLA YOĞRULAN BİR SES OLARAK DAVUT SULARİ’NİN DEYİŞLERİNDE HALKBİLİMSEL TEMALAR
DR. ÖĞR. ÜYESİ ZÜHRE AYVAZ	KÜLTÜREL BELLEĞİN ŞİİRLE YENİDEN ÜRETİMİ ÂŞIK DAVUT SULARİ’NİN DEYİŞLERİNDE ALEVİ KİMLİĞİNİN İNŞASI

DR. İHSAN ÜNLÜ	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'DE ALLAH TASAVVURU
ÖĞR. GÖR. DR. MEHMET AKİF AYVAZ	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN SÖZ VARLIĞINDA FARŞA ETKİSİ
ÖĞR. GÖR. DR. MURAT SİVRİ	DAVUT SULARÎ ŞİİRLERİNDE İNSAN-I KAMİL OLMANIN YOLLARI
ÖĞR. GÖR. M. ALİŞAN BUDAK – PROF. DR. CENK GÜRAY	HA WAYİRO DAVUT SULARÎ'NİN AKTARDIĞI MÜZİKAL VE İNANÇSAL KODLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME
ÖĞR. GÖR. UĞUR FIRAT	ALEVİ-BEKTAŞİ EDEBİYATINDA OZAN VE OCAK İLİŞKİSİ ÂŞIK DAVUT SULARÎ VE KUREYŞAN OCAĞI ÖRNEĞİ
EMEKLİ ÖĞR. ÜYESİ MEHMET YARDIMCI	TURHAL'DA DAVUT SULARÎ VE KUL SEMAÎ İLE BİR ANI
EMEKLİ ÖĞR. ÜYESİ YAŞAR KALAFAT	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN YAŞAM VE ŞİİRLERİNDE SADAKAT VE VEFA
ARŞ. GÖR. İSMAİL SEFA BİTİRMİŞ	TÜRKİYE'DE DAVUT SULARÎ HAKKINDA HAZIRLANAN TEZLER BİR İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI
ARŞ. GÖR. METEHAN METE	DAVUT SULARÎ'NİN ESERLERİNDE SÜRMELİ TAVRININ KULLANIMINA YÖNELİK BİR İNCELEME
UZMAN HÜNKAR UĞURLU	DAVUT SULARÎ'DE KUR'ÂN ANLAYIŞI VE DEYİŞLERİNDE İLÂHÎ BİLGELİK
UZMAN NECDET KURT	ÂŞIK DAVUT SULARÎ 'NİN BİLİNMEYEN BEŞ ESERİ VE SULARÎ 'DE ÇEŞİTLEME EZGİ ÜRETİMİ
LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ CAN ASLAN	ÂŞIK DAVUT SULARÎ'Yİ BİR RÖNESANS İNSANI OLARAK DÜŞÜNMEK
LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KANBER DEMİR	ALMANYA'DA KUREYŞAN OCAĞININ TEMSİLCİLERİ BİELEFELD ÖRNEĞİ
LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ MEHMET GÜR	KUREYŞAN OCAĞINDA MENKİBEVİ MOTİFLER
ÖĞRETMEN BURHAN SATUN	DAVUT SULARÎ'NİN ZAZACA (KIRMANCKİ) ESERLERİNİ DİL, BELLEK VE MÜZİK BAĞLAMINDA OKUMAK
SANATÇI İRFAN GÜRDAL	TÜRK DÜNYASINDA OZANIN MİSYONU
SANATÇI ÖZNUR AĞBABA (SULARÎ)	DEDEMİN İZİNDE: DAVUT SULARÎ'NİN BATINI YÖNÜNE TANIKLIK

ARAŞTIRMACI YAZAR NURİ DERİN	ÂŞIK DAVUT SULARİ'DE GÖRDÜKLERİM & ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇERİSİNDE ÂŞIK DAVUT SULARİ'NİN YERİ VE ÂŞIK DAVUT SULARİ'DE DOĞAÇLAMA (İRTİCAL)
ARAŞTIRMACI YAZAR SÜLEYMAN YILDIZ	SEYYİD KUREYŞ VE KUREYŞAN OCAĞI HAKKINDA YANLIŞ BİLİNENLER ÂŞIK DAVUT SULARİ'NİN İCRA ETTİĞİ BİR CEMDE SÖYLEDİĞİ ESERLERLE İLGİLİ BİLGİLER VE NOTALARI

KUREYŞAN OCAĞI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ SEMPOZYUMU

Halk Konseri

Prof. Dr. Erol PARLAK

30 Ekim 2025 20.00

EBYÜ Prof. Dr. Erdoğan BÜYÜKKASAP
Kongre ve Kültür Merkezi

© EBYÜ 2006

KUREYŞAN OCAĞI VE ÂŞIK DAVUT SULARÎ SEMPOZYUMU

Halk Konseri

Prof. Dr. Erdem ÖZDEMİR

Prof. Dr. Cenk GÜRAY & M. Alişan BUDAK

Prof. Dr. Sertan DEMİR

Prof. Dr. Armağan COŞKUN & Doç. Dr. Deniz GÜNEŞ

Prof. Dr. Atilla ÖZDEK & Dr. Özgür PEKER & Dr. Görkem KAYA

İrfan GÜRDAL

Necdet KURT

EBYÜ Prof. Dr. Erdoğan BÜYÜKKASAP
Kongre ve Kültür Merkezi
Saat: 20

© EBYÜ 2006

ÂŞIK DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ESKİ TÜRKÇE SÖZCÜKLER

Old Turkish Words in The Poems of Minstrel Davut Sularî

Mehmet Cihat ÜSTÜN¹

Özet

Türk dili zengin bir sözlü ve yazılı geçmişe sahiptir. Türkler ilk yazılı belgelerini Eski Türkçe döneminde vermiştir. Türk dili 7. yüzyıldan 13. yüzyıla kadar farklı alfabeler kullanılmasına rağmen tek yazı dili hâlinde yaşamıştır. Bulundukları coğrafyada bazı savaşlara ve birtakım siyasî-sosyal olaylara maruz kalan ve göç ederek birbirinden uzaklaşan Türk boyları gittikleri bölgelerde kendi ağız özelliklerine dayalı yazı dilleri oluşturmaya başladılar. Böylece Türk dili Kuzeyde Kıpçak Türkçesi, Doğuda Çağatay Türkçesi ve Batıda Oğuz Türkçesi olmak üzere üç farklı yazı diline ayrılmıştır.

Oğuz Türkçesi 13. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar Eski Anadolu Türkçesi; 15. yüzyıl ile 20. yüzyıl arası Osmanlı Türkçesi olarak adlandırılmaktadır. Her ne kadar kaynağını Batı Türkçesinden alsa da Oğuz Türkçesinin Eski Türkçe döneminde varlığını sürdürmesi, Anadolu'ya Oğuzların dışında gelen farklı Türk boylarına mensup yazıcıların bulunması Oğuz Türkçesi içerisinde Eski Türkçenin bazı niteliklerini sürdürmesine sebep olmuştur.

Biz bu çalışmamızda asıl adı Davut Ağbaba olan Âşık Davut Sularî'nin şiirlerindeki Eski Türkçe sözcükleri tespit etmeye çalıştık. Bunu yaparken 27 (yirmi yedi) sözcük tarafımızca tespit edilmiş olup bunlar içerisinde 1 (bir) tanesi Eski Türkçedeki kullanım ya da muadilleriyle mukayeseli olarak incelenmiş ve dikkatlere sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, Batı Türkçesi, Oğuz Türkçesi, Âşık Davut Sularî, Eski Türkçe Sözcükler.

Abstract

The Turkish language has a rich oral and written history. Turks produced their first written documents in the Old Turkish period. Although different alphabets are used the Turkish language existed as a single written language from the 7th century to the 13th century. Turkish tribes that were exposed to some wars and some political-social events in the geography they were located in and were separated from each other due to migration began to create written languages based on their own dialect characteristics in the regions they went to. Thus, the Turkish language was divided into three different written languages: Kipchak Turkish in the North, Chagatai Turkish in the East and Oghuz Turkish in the West.

Oghuz Turkish was called Old Anatolian Turkish from the 13th century to the 15th century; and Ottoman Turkish from the 15th century to the 20th century. Although its source is Western Turkish, the fact that Oghuz Turkish continued its existence in the Old Turkish period and that there were scribes from different Turkish tribes other than the Oghuz who came to Anatolia enabled Oghuz Turkish to maintain some of the characteristics of Old Turkish.

In this study, we tried to identify the Old Turkish words in the poems of Minstrel Davut Sularî, whose real name is Davut Ağbaba. While doing this, 27 (twenty-seven) words were identified by us and 1 (one) of them were examined with their usage or equivalents in Old Turkish comparatively and presented for attention.

Key Words: Old Turkish, Western Turkish, Oghuz Turkish, Minstrel Davut Sularî, Old Turkish Words.

Giriş

Türk dili zengin bir sözlü ve yazılı geçmişe sahiptir. Türk dilinin yazı tarihini belgelerle inceleme fırsatı bulabildiğimiz dönem bengu taşların varlığına şahit olduğumuz Köktürkler dönemidir. Milletlerin sözlü dil ile oluşturduğu somut olmayan kültürel mirası her ne kadar derinlik, tarihsellik ve yazılı dönem için önem arz etmiş olsa da yazılı ürünlerin kalıcılığı, geçerli, kanıtlanabilir, değiştirilemez oluşu ve uzun bir zaman dilimine hitap edebiliyor olması yazı dilini sözlü dile göre daha üstün bir duruma getirmektedir. Bununla birlikte bir dilin tarihî gelişiminin başlangıç noktasını yazılı belgelere dayandırma ilkesi yazı dilinin sözlü kaynaklara göre daha fazla değer taşıdığını göstermek için yeterlidir. Bu çerçeveden baktığımızda Türk dilinin tarihi gelişimi demenin Türk

¹ Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, mehmetcihatustun@gmail.com, 0000-0002-7738-0801

yazı dilinin tarihi gelişimini kastetmek olduğunu söylemek mümkündür. Türklerin yazıyı kullanmaya başlamadan önceki dönemler olan Altay Devri, En Eski Türkçe Devri ve İlk Türkçe Devri, karanlık dönemler olarak adlandırılır. Bu terim, bu dönemlere ait yazılı bir belge bulunmaması durumunu ifade eder. Türk dili, ancak yazılı belgelere sahip olunan Eski Türkçe döneminde kanıtlanabilirlik düzeyine ulaşmıştır.

Eski Türkçe dönemi, Türkologlar tarafından Türk dilinin yazılı belgelerle izlenebildiği "aydınlık dönem" olarak kabul edilir. Bu dönem, farklı görüşler dâhilinde genellikle 7. ve 13. yüzyıllar arasını kapsar. Dönemin başlangıcı olarak, 7. yüzyıla ait olduğu düşünülen Moğolistan'daki Çoyrın yazıtı gösterilir (Göker, 2001, s. 63). Güney Sibirya, Baykal Gölü çevresi, Moğolistan'ın kuzeyi ve Uygurların egemen olduğu Doğu Türkistan gibi bölgelerde taş veya kâğıda farklı alfabelerle yazılan metinler (Akar, 2005, s. 75) ve Karahanlı Türkçesi döneminde Arap temelli Türk alfabesiyle oluşturulan ilk İslami eserler de Eski Türkçe kapsamında incelenir.

Bu açıdan bakıldığında Türklerin, kendilerine ait sözlü ifadelerini Eski Türkçe döneminde yazıya geçirdikleri açıkça görülmektedir. Bu süreci, kendi milli damga sistemlerine dayanan Köktürk alfabesiyle gerçekleştirmişlerdir (Akar, 2005, s. 90). Türkçenin en eski yazılı örnekleri, 7. yüzyılın ortalarından itibaren Yenisey, Orhun ve Talas bölgelerinde dikilmiş olan taş anıtlar ve yazıtlardır (Banguoğlu, 2007, s. 14). 687-692 yılları arasında dikildiği tahmin edilen Çoyrın yazıtı bu sürecin ilk ürünü olarak kabul edilir (Akar, 2005, s. 87). Dinî ve sosyolojik nedenlerle Türkler, Köktürk alfabesi dışında da farklı alfabeler kullanmışlardır.

VIII. yüzyılın sonlarından itibaren Uygurlar, bozkır kültüründen aldıkları Türk yazı dilini, çeviri ve telif eserler aracılığıyla Uygur Türkçesi adı altında edebi bir seviyeye yükseltmiştir. Bu döneme ait Manici ve Budist Uygurlardan kalma birçok manzum ve mensur yazma eser günümüze ulaşmıştır. 10. yüzyılın ortalarında İslamiyet'i benimseyen Karahanlılar, Uygur yazısının yanı sıra Arap temelli Türk alfabesini kullanmaya başlamışlardır. Bu iki alfabenin etkisiyle, 1069 yılında Balasagunlu Yusuf'un yazdığı *Kutadgu Bilig* adlı eserde belgelenen Hakaniye Türkçesi, Karahanlıların yazı dili olarak literatüre girmiştir.

Farklı alfabeler kullanılmasına rağmen, Türk dili 13. yüzyıla kadar tek bir yazı dili olarak varlığını sürdürmüştür. Bu durum, farklı boylardan oluşan Türk devlet geleneğinde ortak bir yazı dilinin kullanıldığının açık bir işaretidir. Karahanlılar döneminde, Satuk Buğra Han Müslümanlarla ilişkiler kurmuş ve 940 yılında İslamiyet'i resmî din olarak kabul etmiştir. Onun hükümdarlığı sırasında İslamiyet hızla yayılmış, oğlu Baytaş Arslan zamanında ise halkın tamamı Müslüman olmuştur (Argunşah ve Sağol Yüksekaya, 2019, s. 13). Karahanlılar, İslamiyet'i seçtikten sonra Uygur yazısının yerine kademeli olarak Arap temelli Türk alfabesini kullanmaya başlamışlardır. Bu geçiş, Uygur yazı dilinin aniden ortadan kalkmasına değil; aksine iki alfabenin belirli bir süre aynı coğrafyada birlikte kullanılmasına yol açmıştır.

Arap temelli Türk alfabesi, çoğunlukla Arap harflerinden oluşur. Bu alfabe, Türkçedeki sesleri karşılamak için Fars alfabesinden alınan bazı harflerle ve Türklerin kendi eklediği /η (نك / ك) ve /w (ف) gibi seslerle zenginleştirilmiştir. Bu alfabenin en önemli özelliği, Türklerin hem Batı hem de Doğu'da yaklaşık bir asır boyunca edebiyat dili olarak kullanmış olmasıdır. Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde, SSCB'nin kuruluşuna kadar Arap temelli Türk alfabesi kullanılmıştır. Çarlık Rusyası'nın yıkılmasının ardından Latin alfabesine geçiş girişimleri başlamış ve bu çabalar, 1926'daki 1. Türkoloji Kongresi'nde ortak bir Latin alfabesi oluşturma gayretine dönüşmüştür. Ancak 1940'ta Stalin yönetimi, Orta Asya Türk halklarını Rus kültürüne bağlamak amacıyla Kiril alfabesini zorunlu kılmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte 1990'ların başında Kiril alfabesi terk edilerek yeniden Latin alfabesine geçilmiştir (Demirci, 2011, s. 225-229). Anadolu'da ise Osmanlı Türkçesi adıyla kullanılan Arap temelli Türk alfabesi, Mustafa Kemal Atatürk'ün 1 Kasım 1928'de başlattığı harf inkılabı ile sona ermiş ve Latin harflerine geçiş süreci başlamıştır.

Türk dilinin yazılı tarihine bakıldığında, Arap temelli Türk alfabesinin en uzun süre kullanılan alfabe olduğu görülmektedir. Bu alfabe, Batı (Oğuz), Kuzey (Kıpçak) ve Doğu (Çağatay) Türkçelerinde birçok çeviri ve telif eserin oluşturulmasında kullanılmıştır. Türklerin dil, edebiyat, din, kültür, tarih, sosyoloji, felsefe ve siyaset alanındaki bilgi ve birikimleri, bu eserler aracılığıyla yazılı kimlik kazanmıştır. Arap temelli bir alfabe kullanılmasına rağmen, bu eserler konu ve içerik açısından Türk dünyasına hizmet eden ulusal bir kimlik taşımaktadır. Ayrıca, bu eserler yazıldıkları dönemin dil, fonetik, morfolojik ve söz dizimi özelliklerini yansıttığı için de ayrı bir kıymete haizdir.

Bir dilin zaman içindeki ses ve yapı değişiklikleri, ancak yazılı eserlerinin incelenmesi ve karşılaştırılmasıyla anlaşılabilir. Türk diline özel olarak bakıldığında, Türkologlar bir müellifin veya müstensihin elinden çıkmış bir

metni inceleyerek o döneme ait Türk dilinin özelliklerini tespit edip kayıt altına alabilirler. Bu inceleme, aynı dönem veya coğrafyada oluşturulmuş diğer metinlerle karşılaştırılarak genelleştirilebilir. Bu sayede, Türk dilinin benzer ve farklı yönleri metin analizleri aracılığıyla tespit edilir. Bir metnin dilini etkileyen unsurlar arasında müellifin veya müstensihinin o dönemin yazı diline hakimiyeti, dili kullanma becerisi, metne kişisel ekleme veya çıkarma yapma tercihleri yer alır. Ayrıca, yazarın veya kopyacının mesleği, eğitim seviyesi, ait olduğu boy, etnik grup ve yaşadığı bölgenin dil özellikleri de metnin dil yapısını etkileyen faktörlerdir (Ece, 2007, s. 155-156).

XIII. yüzyıla kadar, farklı alfabeler kullanılmasına rağmen Türk dili tek bir yazı dili olarak varlığını sürdürmüştür. Orhun Türkçesi, Uygur Türkçesi ve Karahanlı Türkçesi, farklı boyların ortak yazı dilleri olmuştur. XIII. yüzyılda Cengiz Han yönetimindeki Moğolların Orta Asya'yı istilasıyla birlikte (özellikle 1218-1220 yılları arasında), Türkler atalarının göç yollarını izleyerek bulundukları bölgelerden ayrılmaya başlamışlardır. Yaşanan savaşlar ve siyasi-sosyal olaylar sonucunda birbirinden uzaklaşan Türk boyları, yerleştikleri bölgelerde kendi ağız özelliklerine dayalı yazı dilleri oluşturmuşlardır. Bu durumun oluşmasında, göç edilen bölgelerdeki komşuluk ilişkileri, yeni kültürlerle uyum çabası ve İslamiyet'in kabulüyle yeni alfabelerin kullanımı etkili olmuştur (Buran ve Alkaya, 2004, s. 16). Tüm bu gelişmelerin sonucunda Türk dili kuzeyde Kıpçak Türkçesi, doğuda Eski Türkçenin devamı sayılan Çağatay Türkçesi ve batıda Oğuz Türkçesi şeklinde üç farklı yazı diline ayrılmıştır.

1071 Malazgirt Zaferi, Anadolu'nun kapılarını Türklere açmakla birlikte neredeyse 200 yıl sonra Oğuzlar için batıya göç yolunu hazırlamıştır. Oğuz Türkçesinin özellikleri Eski Türkçe içinde genel eğilimler olarak yer alsada konuşma dilinden yazı diline geçiş ve Oğuz Türkçesine özgü bir karakter kazanması uzun zaman almıştır (Korkmaz, 2005, s. 207). Bu nedenle Oğuzlar, yerleştikleri bölgelerde hemen kendi ağız özelliklerine dayalı bir yazı dili oluşturamamışlardır. Selçuklu döneminde Arapça din ve bilim dili, Farsça edebiyat ve devlet diliyken, Türkçe sadece günlük konuşma dili olarak kullanılıyordu. VI. ve XIII. yüzyıllar arasında Oğuz Türkçesine ait yazılı bir belge bulunmamaktadır (Korkmaz, 2010, s. 8). Bu durum, Oğuzların Selçuklular dönemine kadar siyasi varlıklarını tam olarak ortaya koyamamaları ve Haçlı saldırılarına karşı bir savunma görevi üstlenmeleriyle açıklanabilir. Asya'ya ilerlemeyi amaçlayan Haçlılara karşı Anadolu'da mücadele eden Oğuzlar, bulundukları coğrafya ve üstlendikleri rol nedeniyle kendi ağız özelliklerine dayalı bir yazı dili oluşturma konusunda diğer Türk lehçelerine göre yaklaşık 200 yıl gecikmişlerdir.

Anadolu'ya XI. yüzyıldan itibaren göç eden Oğuz Türkleri, iki yüzyılın ardından, XIII. yüzyılda kendilerine özgü bir yazı dili oluşturmuşlardır. Bu yeni yazı dili, o dönemde din ve bilimde Arapça; edebiyat ve devlet işlerinde Farsça kullanan Oğuzların, Eski ve Orta Türkçenin geleneksel yazı dilinden uzaklaşarak konuşma dillerini yazı diline dönüştürmeyi başarmışlardır (Eker, 2009, s. 111). Bu yeni yazı diline, kaynaklarda Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkiye Türkçesi veya Eski Oğuzca gibi isimler verilmiştir. Bu dilin en dikkat çekici özelliklerinden biri, farklı Oğuz ağızlarının özelliklerini taşımasıdır. Bu durum, aynı metin içinde, aynı eklerin veya kelimelerin seslerinin birden fazla şekilde yazılabilmesi açısından son derece önem arz etmektedir (Gülsevin ve Boz, 2004, s. 54).

Osmanlı Devleti'nde Anadolu'daki siyasi birliğin sağlanması Orhan Bey ve I. Murat dönemlerinde başlamış olsa da asıl önemli ilerleme Yıldırım Bayezid döneminde kaydedilmiştir. Bu dönemin en önemli gelişmeleri, 1398'de Kadı Burhaneddin Devleti'nden Samsun'un alınması ve 1399'da Kadı Burhaneddin'in vefatıyla tüm topraklarının Osmanlı'ya katılmasıdır. Böylece Anadolu'da siyasi birliği kurma yolunda büyük bir adım atılmıştır. Ankara Savaşı'nın ardından Anadolu siyasi birliği geçici olarak bozulsada Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu sayılan I. Mehmet döneminde yeniden sağlanmıştır. 15. yüzyıldan itibaren Anadolu'daki siyasi istikrarın ve İstanbul'un Fethi'nin etkisiyle, çeşitli dil, kültür ve sanat dallarında uzman kişiler İstanbul'a gelmeye başlamıştır. Bu durum, Oğuz lehçelerine dayalı yazı dilinin edebi dil hâline gelmesini ve zamanla daha standart bir yapıya kavuşmasını sağlamıştır. Edebî kimlik kazanmasıyla birlikte, Eski Anadolu Türkçesi olarak bilinen bu dil, Osmanlı Türkçesi adını almıştır. Zamanla Arapça ve Farsça unsurlar artsa da Oğuz Türkçesi artık köklü bir yazı dili hâline gelmiştir (Gülsevin ve Boz, 2004, s. 55).

XIII. yüzyılın ikinci yarısından XV. yüzyılın sonuna kadar süren Eski Anadolu Türkçesi dönemi (Korkmaz, 2013, ss. 1-229), daha sonra gelen Osmanlı Türkçesi ve bugünkü Türkiye Türkçesinin temelini oluşturur. Oğuzların kendi ağız özelliklerine dayanarak oluşturdukları bu konuşma ve yazı dili ilmî ıstılahta Batı Türkçesi olarak adlandırılmaktadır. Ancak, Eski Türkçenin bazı izleri bu yeni dilde de görülmeye devam etmiştir. Bunun sebebi, Anadolu'ya gelen yazarların sadece Oğuz boylarına mensup olmamasıdır. Bu yazarlar, hem kendi

lehçelerinin özelliklerini hem de Oğuzların şivelerini kullandıkları için Eski Türkçenin, özellikle de söz varlığının bazı unsurları bu yeni yazı diline taşınmıştır. Bu durum Türkoloji’de Batı Türkçesinden teşekkül etmiş tarihî ve çağdaş lehçelerde (Adilov, 2018, ss. 1-584; Duran, 2023, ss. 1-133), çeşitli ağızlarda (Değer, 2021, ss. 1-763; Bahtiyaroğlu, 2023, ss. 17-33) ve pek çok ilmi çalışmada (Taş, 2015, ss. 1-131; Mert, 2015, ss. 1-114; Ekiz, 2019, ss. 1-180; Yalçın, 2019, ss. 1-375; Demirel Şimşek, 2019, ss. 1-130; Utaş, 2024, ss. 1-209) *eskicil ögeler, arkaik unsurlar* gibi isimlerle tespit çalışmalarının yapılmasını sağlamıştır.

Bu çalışmada, asıl adı Davut Ağbaba olan, 1925'te Erzincan'ın Çayırılı ilçesinde doğmuş Âşık Davut Sularî'nin şiirlerindeki Eski Türkçe kelimeleri incelemiş bulunmaktayız. Yaşamı boyunca âşıklığı bir meslek olarak icra eden Davut Sularî, 20. yüzyılın önemli âşıkları arasında gösterilir ve Mahzunî Şerif, Muhlis Akarsu, Dâimî gibi birçok âşığı etkilemiştir. Şiirleri Ali Ekber Çiçek, Arif Sağ, Sabahat Akkiraz gibi sanatçılar tarafından seslendirilen Sularî, Kemalî, Serhat Âşık gibi farklı mahlaslar kullanmış ancak en çok Sularî mahlasıyla tanınmıştır. Çalışmamızda, onun şiirlerinde tespit ettiğimiz Eski Türkçe sözcükleri, tanıkları ve Eski Türkçedeki karşılıklarıyla birlikte sunacağız.

Sözcük	Türkiye Türkçesindeki Karşılığı	Geçtiği Yer
Acun	Dünya	Durmaz dolaşırsın acun dilinde (Duygulu, 2022, s. 225)
Ağu	Zehir	Ben zehir yutarım ismi de ağü (Duygulu, 2022, s. 272)
Ana (= Ona)	Ona	Refref geldi, ana bindi Muhammed (Duygulu, 2022, s. 192)
Anda (= Onda)	Onda	Anda beyan oldu Kur'ân'ım Ali (Duygulu, 2022, s. 231)
Anıçün (= Onun için)	Onun için	Anıçün kelâmım mülke sürdüler (Duygulu, 2022, s. 282)
Anlar (= Onlar)	Onlar	Muhammed Bakır'a taşıladı anlar (Duygulu, 2022, s. 292)
Az-	Doğru yoldan sapmak, şaşkırmak	Bu yoldan azana okunur lânet (Duygulu, 2022, s. 227)
Bile (< Birle)	Birlikte, bir arada	Âdem gelmiş oldu Havvâ'yla bile (Duygulu, 2022, s. 347)
Dal	Arka, sırt	Örük saçlarını dökmüş dalına (Duygulu, 2022, s. 235)
Eren	Ermış, evliya, velî	Erenler göçüdür hep katar katar (Duygulu, 2022, s. 385)
Geru (< Kérü)	-den sonra	Bundan geru dağ taş matem tutuyor (Duygulu, 2022, s. 390)
Hark (< Ark)	Su yolu, kanal	Gözün çeşme dîden hark edebilsen (Duygulu, 2022, s. 268)
Heyt- (< Ayt-)	Söylemek	Davut Sularî'yse heydir / Beni mest eyleyen meydîr (Duygulu, 2022, s. 140)
Irak	Uzak	Dediler ki nazlı yârin irakta (Duygulu, 2022, s. 295)
İçre	İçeriye	Bütün aşîretler seyyidân içre (Duygulu, 2022, s. 369)
Ol	O	Bir kâküllü ol dîdâra / Gelip varmak ne güzeldir (Duygulu, 2022, s. 166)

Otak ~ Otağ	Büyük çadır, süslü çadır	Ata'nın ismiyle Türklük otağı (Duygulu, 2022, s. 204) Davut Sularî otakta / Can bülbülümdür budakta (Duygulu, 2022, s. 136)
Salık	Haber, bilgi	Sularî bu bildiri salıktır (Duygulu, 2022, s. 251)
Sin	Mezar	Can kavminden gelen sini (Duygulu, 2022, s. 152)
Şol	Şu, o	Şol gülü kazandı dalların kolu (Duygulu, 2022, s. 350)
Tanrı	Tanrı, Allah	Bir Tanrı, kulunu hemen boşar mı? (Duygulu, 2022, s. 473)
Tapı	Hizmet, saygı, hürmet	Tapmışım Hak tapısına (Duygulu, 2022, s. 555)
Toy	Topluluk, Toplu yemek, düğün	Öyle bir mâtem toyundan / Geçti Haydar Dede'm, geçti (Duygulu, 2022, s. 143)
Uğrun (< Oğrı+n)	Gizli	Uğrun uğrun yaşlar dökerdim canlar (Duygulu, 2022, s. 177)
Ün	Ses, şan, şöhret	İnsanlıkta şöhret ündür (Duygulu, 2022, s. 128)
Yadırgı	Yabancı	Yadırgının hanesine girmediğin doğru mu? (Duygulu, 2022, s. 428)
Yekin-	Kalkmak için hamle yapmak	Hakikat şehrine girdi yekindi (Duygulu, 2022, s. 191)

Bu sözcükler içerisinde Eski Türkçe dönemi için en belirgin olanlardan bir tanesi üzerine tarafımızca mukayeseli bir inceleme yapılmıştır:

Sin (< Sın)

Sin sözcüğü Eski Türkçenin söz varlığı içerisinde mevcuttur. Sözcük “1. Kesim, boy; 2. Kabir mezar” anlamında; *si-* fiiline getirilen *-n/-n/* fiilden isim yapım ekim eki aracılığıyla “*si-n*” yapısında; */s/* sesinin inceltici etkisinden ötürü “*sin*” fonetik değişimiyle köken bilgisi sözlüğünde (Nişanyan, 2022, s. 796) geçmektedir. Hasan Eren sözcük için “ölü gömülen yer, mezar” anlamını verip ağızlarda *sinlik* “mezarlık” şeklinde geçtiğini, sözcüğün Gabain’e göre (TT 6:89) Çince *ts’in* sözcüğünden alıntı olduğunu, Clauson’a göre (ED 382) ise bu açıklamanın olanaksız olduğunu ifade etmektedir (Eren, 1999, s. 368). *Sin* sözcüğü Türkçe Sözlük’te “Ölü gömülen yer, gömüt, mezar, kabir, metfen, makber” (Akalin vd., 2011, s. 2115); Tarama Sözlüğü’nde “mezar, kabir, merkat” (Aksoy ve Dilçin, 2009, s. 3470) ve Derleme Sözlüğü’nde *sinne*, *sinnik* şekilleriyle ve “ölü gömülen yer, kabir” (Aksoy vd., 2009, s. 3639) anlamıyla bulunmaktadır. 1935’te Türk Dil Kurumu tarafından yabancı kelimelere Türkçe karşılıklar bulmak gayesiyle yazılan *Türkçeden Osmanlıcaya Cep Kılavuzu* adlı eserde “medfen, kabir, mezar, dahme” sözcüklerinin anlam karşılığı olarak *sin* sözcüğü (Türkçeden Osmanlıcaya Cep Kılavuzu, 1935, s. 258) teklif edilmiştir. *Sin* sözcüğü Kâmûs-ı Türkî’de kâf-ı nûni ile “سَيْنَ” şeklinde ve “çukur, delik, kabir” (Şemseddin Sami, 2009, s. 756) anlamlarıyla; Lehce-i Osmânî’de “Sin, çukur, mezar, ihtiyaten nunla yazılır” (Ahmet Vefik Paşa, 2000, s. 346) anlamıyla, tespit edilmiştir. İlgili sözcük Dîvânü Lugâti’t-Türk’te de *sin* şeklinde ve “mezar” anlamında “سَيْنَ *sin*: Mezar; قَاتُونُ سَيْنِي *Katun sın*: Çin ile Tangut ülkesi arasında bir şehrin adı” (Kâşgarlı Mahmud, 2013, s. 138) örneklerinde görülmüştür.

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde *sin* sözcüğü 4 (dört) yerde geçmektedir. Bunlardan biri şu şekildedir: “Gelen bir mübarek gündür / İnsanlıkta şöhret ündür / İhtiyarlık denen sindir / Bir Muhammed hürmetine” (Duygulu, 2022, s. 128)

Sin sözcüğü Eski Türkçe kaynaklarda bulunmaktadır. Uygur kağanı Bayan Çor Kağan tarafından 753-760 yılları arasında taşa yazdırıldığı düşünülen Taryat (=Terh) yazıtında *sin* sözcüğü “(a)nta k(i)sre küsgü yılıka sinl(e)gde küç k(a)ra bod(u)n t(e)m(i)ş sin s(i)zde”, “Ondan sonra Sıçan yılında (ecdat) mezarlığında güç(lü) halk (şöyle) demiş (idi): (Atalarımızın) mezarları sizde.” (Tekin, 1982, s. 805-809) şeklinde geçmektedir. *Sin* sözcüğünün Uygur dönemi din dışı metinlerinden olan *Sammlung uigurischer Kontrakte* adlı eserde Almanca *friedhof* (mezarlık) (Ayazlı, 2016, s. 206) şeklinde geçtiği tespit edilmiştir. Sözcük *Kutadgu Bilig*’de “sin” şeklinde ve “boy, bos, kılık” anlamıyla geçmektedir. Sözcüğün bu anlamı etimoloji sözlüklerinde ilk/birinci anlam olarak mevcuttur. Örneği şu beyitlerde tanıklanmıştır: “yüzi körki kılıkı kılınçı ne ol / yaşı kırı boğ sin avınçı ne ol”, “yüzü, görünüşü, tavır ve hareketleri nasıldır; yaşı, derecesi, boyu bosu nasıldır ve neyle avunur” (Yusuf Has Hacib, 2008, s. 382-383). “bu boğ sin yorıglı kişi erse barça / fırişte mü erdi olar ne bileyi”, “bu insan kılığında dolaşanların hepsi adamsa, evvelkiler melek miydiler, ne bileyim” (Yusuf Has Hacib, 2008, s. 1082-1083).

Sin sözcüğü Batı Türkçesinde 13. yüzyıldan itibaren “mezar” anlamıyla birçok eserde geçtiği tespit edilmiştir. 13. yüzyılın sonları ve 14. yüzyılın başlarında Akşehir ve Sivrihisar’da yaşamış divan şairlerinden Şeyyâd Hamza’nın *Yûsuf u Zelîhâ* mesnevisinde *sin* sözcüğü şu örneklerdir: “Ol arada dört kişinüñ sini var / Biri İbrâhîm ikinci İshâk yâr”, “Orada dört kişinin mezarı var; birincisi İbrahim, ikincisi İshak ey dost!” (Taş, 2019, s. 310-311). 19. yüzyıl divan şairlerinden Anadolu’da yaşamış bir Kâdirî Şeyhi olan Ahmed Kuddûsî’nin divanında ise şu beyitte geçmektedir: “Fahr eyleme gel şöhrete halkın arasında / Bir gün ola kim bu cesediñ hâk ola sinde” (Doğan, 2013, s. 322), “Halkın içinde şöhretinden dolayı çok fazla övünme, bir gün gelir cesedin mezarda toprak olur.”

Eski Türkçe döneminden itibaren örnekleri görülen ve 13. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasında Batı Türkçesiyle yazılmış eserlerde çokça tanıklayabildiğimiz “mezar” anlamına gelen *sin* sözcüğü Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde geçmektedir. Bu kullanım, Âşık Davut Sularî’nin eski Türkçe dil ve kültür unsurlarından beslendiğini göstermektedir.

Sonuç

Âşık tarzı Türk halk şiirinin 20. yüzyıldaki en önemli temsilcilerinden biri olan Âşık Davut Sularî’nin şiirleri teşekkül ettiği yüzyılın dil niteliklerini taşımanın yanı sıra Eski Türkçeye ait bazı sözcükleri barındırma açısından da değer ve farkındalık arz etmektedir. Âşık Davut Sularî’nin şiirleri söz varlığı ve özellikle Eski Türkçe kökenli sözcükler çerçevesinde incelendiğinde şu sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür:

1. Âşık Davut Sularî’nin şiirleri yazıldığı dönem olan 20. yüzyılın dil niteliklerini belirgin bir biçimde taşımaktadır.
2. Şiirler açık, net, sade ve hedef kitlesi halk olması sebebiyle gayet anlaşılır bir dilde icra edilmiştir.
3. Âşık Davut Sularî kullandığı “Ali, İmam Hasan, Can Hüseyin, Kamber Selman, Şah-ı Merdân, Cefer-i Tayyar, İmam Cafer, İmam Mûsâ-i Kâzım, İmam Rıza, Hasan el-Askerî, Mehdi Muhammed, Ali el-Ekberî, İmâm’ul Müttekin Zeynelâbidin ve Zülfikar” gibi isimlerle şiirlerinde Alevilik inanç ve ritüellerini işlemiştir.
4. “Kaşların mihraba, dudakların şaraba benzetilmesi, âşığın bülbül maşukun gül olması, bülbülü güle sorma, siyah zülfün nikap olması, sâkinin bâde doldurması, esen yelden sevgiliyi sorma, sevgilinin elinden bade içme, sevgiliden bir buse isteme, kaşların kudret kalemi olması, dişlerin inci sedefi benzetilmesi ve kemerli ince bel” düşüncesini içeren sözler Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde klasik edebiyatın etkisine işaret etmektedir.
5. “Gel Allah’a peygambere, Allah’a dön, gel Kur’ân’a iman eyle, müminin imanı inançtır, Hakk’a güman eyleme, Muhammed hürmetine” sözleri Âşık Davut Sularî’nin İslam düşüncesine ne derece yakın ve İslam inancının ne kadar kuvvetli olduğuna delil niteliği taşımaktadır.
6. Âşık Davut Sularî şiirlerinde “Van, Erzen-i Rum Erzurum, Afyon, Konya, Eskişehir, Adana, Arapgir, şehir-i Eğin, Antalya, Side, Manavgat, Lara, Aspendos” gibi Anadolu’daki yer adlarını; “Vegbeg (Wegberg), Doçland (Deutschland), Ausbug (Augsburg), Bugdaypeşte (Budapeşte), Münih, Köln, Halep, Musul, Bağdat” gibi Anadolu dışındaki yer adlarını bulmak mümkündür.

7. Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde yer adları eski isimleriyle de kullanılmıştır: Erzincan Çayırılı ilçesi *Mans* ismiyle; Çayırılı'nın Sırataş köyü *Mircıga*, Balıklı köyü *Pülk*, Harmantepe köyü *Mıgıkâr* ismiyle; Tunceli Mazgirt ilçesi Darikent beldesi *Muhundu* ismiyle onun şiirlerinde geçmektedir.
8. Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde Bizim Musto, Dilig Ahmet, Kutto Rıza, Bozo Dayı, Kırnık Fazlı, Zihni Kıvrı, Topal Baba, Kolo Rasim gibi lakap ve takma adlar mevcuttur. Bu kullanımlar sosyolojik yapının şiire aktarılması babında değer taşımaktadır.
9. Şiirlerde “devr-i zaman, aşk-ı hikmeti, makâm-ı şâha, meyl-i gönlümü, kutb-ı âlem, ilm-i deryâ, nûr-ı Mevlâ, zât-ı kâmil, çeşm-i şehlâm; sâhibü'l-cihan, Aliyyü'l-Mürteza, Beytü'l-Mukaddes, sâhibü'l-gaza, şeyhü'l-enbiyâ” gibi Farsça ve Arapça tamlama kullanımları görmek mümkündür.
10. Farsçadan geçmiş “u, ü” bağlacı Âşık Davut Sularî tarafından şiirlerinde kullanılmıştır: “ilm ü irfânın, nâz u edâ, cân u dilden, ins ü cin”
11. Âşık Davut Sularî “Neolitik, dedete (böcek ilacı), taksi, arkeolojik, transit, anarşist, atom, faşist, star, platonik, füze, kompator (komprador)” gibi son (modern) yüzyıla ait sözcükleri şiirlerinde kullanmıştır.
12. “Tezek, tokaç” gibi halk yaşantısının araç ve gereç isimleri Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde geçmektedir.
13. *Demiyorum > demirem, görmüyorum > görmirem, müezzinler > mezinler, evlerinize > evlerize, türlü > dürri, süslenirsiniz > süslenirsiz, babanız > babaz, mezhepçilik > messepçilik, şahit > şahad, dakika > dakka, muteber > möhteber, lanet > lahnet, itiraz > ehtirâz* şeklinde ağız özellikleri Âşık Davut Sularî'nin şiirinde mevcuttur.
14. /-(X)p zarf fiil ekinin yardımcı vokali düz ünlülü heceden sonra yuvarlak ünlülü gelerek uyum dışı kalmıştır: “kaynayup kaynayup doldum”
15. Döneminin dışında kökeni Eski Türkçeye kadar uzanan 27 (yirmi yedi) adet kelime Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde tespit edilmiştir. Bunların bazıları *birle > bile, ajun > acun > otağ ~ otak, ağu > ağı, oğrın > uğrun* şeklinde ses ve biçim değişimine uğramıştır.
16. Eski Türkçe kelimelerin Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde kullanılmış olması 20. yüzyılda halk şiirinin icracısı olan şairin Eski Türkçe dil ve kültüründen halen beslendiğini işaret etmektedir.
17. Bu çalışmada Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde geçen 27 (yirmi yedi) adet Eski Türkçe sözcüğün tespiti ve bunlar içinden en belirgin olan 1 (bir) tanesinin mukayeseli bir şekilde incelenmesi amaçlanmış ve yapılan inceleme sonucunda hedeflenen noktaya ulaşılmıştır. Bu çalışma aracılığıyla benzer gayretlerin önü açılmış olacak ve gerek kişi odaklı gerekse yüzyıl odaklı çalışmalar yapılarak Batı Türkçesinde *eskicil öğelerin* tespiti yapılarak Oğuz Türkçesi ve Eski Türkçe arasındaki dil ilişkisi ilmî açıdan incelenmiş ve irdelenmiş olacaktır.

Âşık Davut Sularî toplumsal olaylardan siyasî gelişmelere kadar insanı ilgilendiren hemen hemen her konuda şiir yazmayı hedef edinmiş ve bu şekilde kazanç elde ederek bunu bir geçim kaynağına dönüştürmüştür. Şiirleri dönemin dil özelliklerini ve sosyolojik niteliklerini taşıırken şair adeta damar yolu açmak suretiyle Eski Türkçe döneminden gerek kültürel olayların gerekse söz varlığının zamanımıza nakledilmesinde önemli bir vazife üstlenmiştir.

Kaynakça

- Adilov, M. (2018). *Kazakça atasözü ve deyimlerde eskicil unsurlar*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. Tez No: 533495
- Ahmet Vefik Paşa (2000). *Lehce-i Osmânî*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Akalın, Ş. H. vd. (2011). *Türkçe sözlük* (11. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Akar, A. (2005). *Türk dili tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Aksoy, Ö. A. ve Dilçin, D. (2009). *Tarama sözlüğü V* (3. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Aksoy, Ö. A. vd. (2009). *Derleme sözlüğü: Türkiye’de halk ağzından V* (3. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Argunşah, M. ve Yüksekaya Sağol, G. (2019). *Karahanlıca Harezme Kıpçakça dersleri*. İstanbul: Kesit Yayınları
- Ayazlı, Ö. (2016). *Eski Uygurca din dışı metinlerin karşılaştırmalı söz varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Bahtiyaroğlu, A. (2023). Kars ağzında ses ve şekil bilgisi açısından arkaik unsurlar. *Türkoloji Dergisi*, 2/114, 17-33. <https://doi.org/10.59358/ayt.1299874>

- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Buran, A. ve Alkaya, E. (2004). *Çağdaş Türk lehçeleri*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Değer, N. (2021). *Anadolu ağızlarında eskicil söz varlığı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Tez No: 678346
- Demirci, Ü. Ö. (2011). Türk dünyasında latin alfabesine geçiş süreci (geçmişten günümüze). *Türk Yurdu Dergisi*, 31/287, 225-229. <https://www.turkyurdu.com.tr/urunler/56/turk-yurdu-temmuz-2011>
- Doğan, A. (2013). *Kuddûsî divanı* (2. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları
- Duran, H. G. (2023). *Alpamış destanı Özbek varyantında eskicil ve işlek olmayan unsurlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük. Tez No: 786390
- Duygulu, M. (2022). *Âşık Davut Suları / üç telli turna*. İstanbul: Âşık Davut Suları Kültür ve Sanat Derneği Yayınları
- Ece, S. (2007). *Klasik Türk edebiyatı araştırma yöntemleri*. Erzurum: Fenomen Yayıncılık
- Eker, S. (2009). *Çağdaş Türk dili*. Ankara: Grafiker Yayıncılık
- Ekiz, G. (2019). *Günümüze göre Mesihî dîvânı'nda eskicil unsurlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun. Tez No: 555840
- Eren, H. (1999). *Türk dilinin etimolojik sözlüğü* (2. Baskı). Ankara: Bizim Büro Basımevi
- Göker, O. (2001). *Uygulamalı Türkçe bilgileri I*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Gülsevin, G. ve Boz, E. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Kâşgarlı Mahmud (2013). *Dîvânü lugâti't-Türk (Çeviri) III*. (B. Atalay, Çev.) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Korkmaz, Z. (2013). *Türkiye Türkçesinin temeli Oğuz Türkçesinin gelişimi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2010). Oğuz Türkçesinin tarihî gelişme süreçleri. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/1, 1-41. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1310>
- Korkmaz, Z. (2005). Eski Türkçedeki Oğuzca belirtiler. *Türk dili üzerine araştırmalar I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Mert, Y. (2015). *Necati Bey divanı'nda arkaik unsurlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun. Tez No: 384765
- Nişanyan, S. (2022). *Nişanyan sözlük çağdaş Türkçenin etimolojisi*. İstanbul: Liberus Kitap
- Şemseddin Sami (2009). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Şimşek Demirel, T. (2019). *Günümüze göre Ahmed Paşa divanı'ndaki arkaik unsurlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun. Tez No: 555837
- Taş, İ. (2019). *Yûsuf ve Zeliâ [Gramer-Metin-Çeviri-Notlar-Sözlük-Dizin-Tıpkıbası]*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Taş, İ. (2015). *Süheyl ü Nev-Bahâr 'da eskicil ögeler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Tekin, T. (1982). Kuzey Moğolistan'da yeni bir uygar anıtı: Taryat (Terhin) kitabesi. *Türk Tarih Kurumu Belleten*, 46/184, 795-838. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2505015>
- Türkçeden Osmanlıcaya cep kılavuzu*. (1935). İstanbul: Devlet Basımevi
- Utaş, C. (2024). *Günümüz Türkiye Türkçesine göre Süle Fakîh'in Yûsuf u Zeliâ adlı mesnevisinde arkaik unsurlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bitlis. Tez No: 902775
- Yalçın, Ş. (2019). *Hüseyin Nihâl Atsız'ın roman ve şiirlerinde eskicil ögeler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa. Tez No: 581267
- Yusuf Has Hacib (2008). *Kutadgu bilig* (2. Baskı). (R. R. Arat, Çev.) İstanbul: Kabalcı Yayınevi